

Riigikohtu arvamus¹ halduskohtumenetluse seadustiku muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (kohtumenetluse tõhustamine) kohta

1. Teatud liiki asjades üleriigilisele jagamisele üleminek eeldab vastavalt ka kohtualluvuse muutmist. Eelnõu § 1 p-s 2 pakutud lahenduse puhul ei ole võimalik ühemõtteliselt järeldada, et kinnipeetavate ja hankeasjade kohtualluvust on muudetud, arvestades mh paragrahvi pealkirja ja asukohta. Tõlgendamiskustude vältimiseks tasub kaaluda muu hulgas esialgse lahenduse juurde tagasipöördumist (st HKMS § 8 täiendamine).

Arvestades Tallinna ja Tartu halduskohtu erinevat töökoormust, leiab osa Riigikohtu halduskolleegiumist, et tuleks kaaluda ka kõikide haldusasjade jagamise muutmist üleriigiliseks.

2. Eelnõu § 14 p 1 muudatus, täpsemalt RPKS § 28 lõike 1 kolmas lause jääb arusaamatuks. Kuna muudatuse eesmärk on võimalik saavutada ka esimese lause muutmise, teeb halduskolleegium ettepaneku jätta kolmas lause RPKS § 28 lõikest 1 välja.

3. Riigikohus teeb täiendavalt ettepaneku jätta seadustiku paragrahvi 37 lõike 2 p-s 6 välja sõna „faktilise“.

Ettepaneku eesmärk on parandada õigusselgust nn üldise tuvastamiskaebuse küsimuses ning vähendada selleteemalisi protsessuaalseid vaidlusi.

HKMS § 37 lg 2 p 6 järgi võib kaebusega mh nõuda „avalik-õiguslikus suhtes tähtsust omava faktilise asjaolu kindlakstegemist“. See sõnastus on ebaõnnestunud, välistades justkui õiguslike asjaolude ehk õiguste, kohustuste ja õigussuhete kindlakstegemist. Riigikohus on sätet siiski tõlgendanud laiendavalt ning jaatanud võimalust tuvastada õiguslikke fakte, nt pensionistaaži, kooselusuhet, õigust vanglas suitsetada, õigussuhteid võrguettevõtjaga jne (RKPJKo 5-22-4, p 80; RKEKm 3-3-4-2-13, p 10; RKHKm 3-23-1578/29, p 10; 3-17-749, p 10-11, 3-16-1191, p 10.1).

Normi keeleline väljendus tuleks kokku viia selle tegeliku sisuga. Samas märgime, et tuvastamiskaebuse esitamise piirid vajavad tulevikus ilmselt täiendavat täpsustamist. Soovime arutada võimalikud lahendused läbi asjatundjatega ning kaalume vajaduse korral eelnõu menetluse käigus täpsustuste lisamist. See aga ei takista praegu §-st 37 hädavajaliku muudatuse tegemist.

4. Tagamaks õigusselgust, tuleks kaaluda rakendussätte vajalikkust (sh selgitada seletuskirjas) nende kinni peetavate isikute tervishoiuteenuse osutamisega seotud kohtuasjade kohta, kus isik on pöördunud enne seadusemuudatuse (eelnõu § 15 p 1) jõustumist maakohtusse.

¹ Riigikohtu arvamus ei väljenda Riigikohtu siduvat seisukohta. Riigikohus kujundab siduvaid seisukohti ainult kohtuasjade menetlemisel Riigikohtus.